

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Karola B.

przy uczestnictwie PGE Dystrybucja B. sp. z o.o. w B. oraz Elżbiety R.

o ustanowienie służebności przesyłu,

na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 14 października 2010 r.,

na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2010 r.,

"1. Czy w sytuacji gdy przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy ustanowienia służebności przesyłu, o której mowa w art. 305¹ k.c., w okolicznościach wskazanych w art. 305² § 2 k.c. właścicielowi nieruchomości przysługuje roszczenie o jej ustanowienie?;

2. Czy użyte w art. 305² § 2 k.c. sformułowanie "jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie przesyłu" dotyczy również sytuacji, w której do zawarcia takiej umowy nie doszło jedynie z uwagi na brak zgody przedsiębiorcy na żądane przez właściciela nieruchomości, na której znajdują się urządzenia przesyłowe wynagrodzenie?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 10 lutego 2010 r. oddalił wniosek Karola B. o ustanowienie za wynagrodzeniem służebności przesyłu na rzecz PGE Dystrybucja B. sp. z o.o. z siedzibą w B. Uzasadniając to postanowienie Sąd Rejonowy wskazał, że ustawodawca nie przewidział roszczenia właściciela nieruchomości, na której usytuowane są urządzenia przesyłowe przedsiębiorcy, o ustanowienie służebności przesyłu w sytuacji określonej w art. 305² § 2 k.c. Przepis ten umożliwia właścicielowi nieruchomości jedynie roszczenie wobec przedsiębiorcy o wynagrodzenie za ustanowienie służebności. Natomiast w przypadku, gdy przedsiębiorca nie chce ustanowienia na swoją rzecz służebności przesyłu, to nie można mu przyznać tego uprawnienia bez jego woli. Właścicielowi nieruchomości w takiej sytuacji przysługują roszczenia mające na celu ochronę własności. Ponadto Sąd Rejonowy uznał, iż nie zostały spełnione przesłanki uregulowane w art. 305² § 2 k.c., skoro PGE Dystrybucja B. sp. z o.o. wyraziła zgodę na ustanowienie służebności. Istnieje więc możliwość ustanowienia służebności przesyłu w drodze umowy, a jedyną sporną kwestią pozostaje wyłącznie wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności.

Przy rozpoznawaniu apelacji od wyżej wskazanego postanowienia Sąd Okręgowy powziął poważne wątpliwości sprowadzające się do przedstawionego w formie dwóch pytań zagadnienia prawnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podjęcie uchwały przez Sąd Najwyższy może nastąpić, jeżeli wyjaśnienie zagadnienia prawnego jest niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy, a istniejące wątpliwości prawne mają charakter poważny (art. 390 § 1 k.p.c.), co oznacza, że istnieją zasadnicze trudności w ich wyjaśnieniu przy wykorzystaniu podstawowych metod wykładni (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., III CZP 8/99, z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 30/03, z dnia 29 listopada 2005 r., III CZP 31/07, niepubl.). Taka sytuacja w rozpoznawanej sprawie nie zachodzi. Wątpliwość przedstawiona w zagadnieniu prawnym sprowadza się do pytania, czy właścicielowi nieruchomości przysługuje roszczenie o ustanowienie służebności przesyłu w okolicznościach wskazanych w art. 305² § 2 k.c., gdy przedsiębiorca odmawia zawarcia takiej umowy i czy dotyczy to również

sytuacji, gdy jedyną przyczyną braku zawarcia stosownej umowy jest spór co do wysokości wynagrodzenia. Wyjaśnienie tej wątpliwości wynika wprost z art. 305² § 2 k.c., który stanowi, że jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Uprawnienie właściciela nieruchomości jest korelatem uprawnienia przedsiębiorcy (art. 305² § 1 k.c.). Z wnioskiem o ustanowienie służebności może zatem wystąpić zarówno przedsiębiorca (gdy właściciel odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności), jak i właściciel nieruchomości (w razie odmowy przedsiębiorcy). Ustanowienie służebności przesyłu winno nastąpić przede wszystkim w drodze umowy – w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie występuje problem relacji art. 305² k.c. i art. 124 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r., Nr 102, poz. 651) – jeżeli jednak do jej zawarcia nie doszło, może to nastąpić na mocy orzeczenia sądowego. W art. 305² § 2 k.c. określono, że właściciel może „żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu”. Wynika z tego, że nie może wystąpić o zasądzenie wynagrodzenia bez jednoczesnego ustanowienia służebności. Biorąc zaś pod uwagę, że ustanowienia służebności przesyłu (podobnie jak innych służebności) następuje w postępowaniu nieprocesowym (art. 626 § 3 k.p.c.), żądanie o jakim mowa w art. 305² § 2 k.p.c. przybiera postać wniosku i rozpoznawane jest zgodnie z regułami tego postępowania. Właściciel nieruchomości może złożyć wniosek także wówczas, gdy jedyną przyczyną odmowy zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu jest spór co do wysokości wynagrodzenia.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.